

İnan Bünül, B. N., & Macaroğlu Akgül, E. (2025). Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara yönelik sosyal kabulleri ile kaynaştırma yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, (Ö4), 68-77.

JSES

Journal of Sustainable Educational Studies

e-ISSN: 2757-5284

Geliş/Received: 05.03.2025 Kabul/Accepted: 12.06.2025

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi/Research Article

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Çocuklara Yönelik Sosyal Kabulleri ile Kaynaştırma Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Büşra Nur İNAN BÜNÜL²

Esra MACAROĞLU AKGÜL³

Özet

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin sosyal kabulleri ile kaynaştırma uygulamalarına yönelik yeterlilikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın yöntemi olarak yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Bu desen kapsamında nitel ve nicel veriler eş zamanlı olarak toplanmış, ayrı ayrı yorumlanmış ve en sonunda birleştirilerek aralarındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde okul öncesi öğretmeni olarak görev yapan 59 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak için "Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Öğretmen Sosyal Kabul Ölçeği", "Yapılandırılmış Görüşme Formu" ve "Demografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerden görüşme formları MaxQda24 programına yüklenmiş açık kodlama tekniği ile kodlanmış ve tematik analiz yöntemi ile analizlenmiştir. Ölçek verileri ölçek puan aralığı formülasyonu ile yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal kabulleri düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç düzeyde incelenmiştir. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal kabul düzeyleri arttıkça kaynaştırma yeterliklerinden sınıf ortamı uyarlamaları, etkili öğretim yöntemleri ve BEP sürecine yönelik becerilerinde bir artış olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra duygularını farkındalıkla açıklayabilme becerileri yorumlanırken bir farklılık görülmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim; özel gereksinim; sosyal kabul; kaynaştırma yeterliliği

Investigation of the Relationship Between Preschool Teachers Social Acceptance and Inclusion Competence Towards Children with Special Needs

Abstract

This study examined the relationship between preschool teachers' social acceptance and their competencies regarding inclusive practices. The convergent parallel design was used as the research method. Within the scope of this design, qualitative and quantitative data were collected simultaneously, interpreted separately, and finally combined to examine the relationship between them. The study group of the study consists of 59 teachers working as preschool teachers in Istanbul. The "Teacher Social Acceptance Scale for Individuals with Special Needs", "Structured Interview Form" and "Demographic Information Form" were used to collect the research data. The interview forms from the data were loaded into the MaxQda24 program, coded with the open coding

¹ Bu çalışma 27 Aralık 2024 tarihinde gerçekleştirilen 4. Uluslararası FSMVÜ Eğitimde Mükemmeliyet Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Uzman Okul Öncesi Öğretmeni, İstanbul-Türkiye, busraninan@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5930-9940

³ Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Engelliler için Gölge Öğreticilik Programı, emakgul@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7555-8477

technique and analyzed with thematic analysis method. The scale data were interpreted with the scale score range formulation. The social acceptance of the teachers participating in the study was examined at three levels: low, medium and high. As a result of the research, it was observed that as the social acceptance levels of the teachers participating in the study increased, there was an increase in their skills regarding inclusive classroom environment adaptations, effective teaching methods and the IEP process. In addition, no difference was observed when interpreting their ability to explain their emotions with awareness.

Keywords: Preschool education; special needs; social acceptance; inclusive competence

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönem, bireyin kendini gerçekleştirebilmesi üretken bir birey olabilmesi ve toplumla uyumlu halde yaşayabilmesi gibi birçok temel özelliğin kazanılması ve geliştirilmesi için önemli bir rol oynamaktadır. Okul öncesi eğitimin nitelikli olabilmesi çocukların gelişim ve bireysel farklılıklarına cevap verebilmesi ve toplumsal eşitliğinin güçlendirmesine bağlıdır (Başaran ve Ulubey, 2018). Farklılıklara cevap verebilmek için de okul öncesi sınıflarında kaynaştırma uygulamalarına yer verilmelidir. Kaynaştırma eğitimi bu anlamda eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin benimsenmesinden ortaya çıkmıştır.

Bir sınıfta kaynaştırma eğitiminin uygulanması öğretmene ve paydaşlara çeşitli rol ve sorumluluklar yüklemektedir. Öğretmen bu rol ve sorumluluklarını etkili ve başarılı bir şekilde yerine getirebilmesi için yeterli becerilere ve bilgilere sahip olmalıdır (Gezer, 2017). Bunlardan bazıları: öğrencinin gereksinimi olduğu durumlarda eğitim sürecinde ve etkinliklerde uyarlama yapabilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama, uygulama ve değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olması, kaynaştırma öğrencisinin ailesine ve sınıftaki normal gelişim gösteren diğer öğrencileri de sürece entegre etmesi ve onlara rehberlik etmesidir.

Okul öncesi eğitime devam eden bir çocuk özel gereksinimli olsun veya olmasın kendini sınıfta güvende hissetmek ister (Kıldan, 2007). Ama özel gereksinimli çocuklar dezavantajlı grupta yer almalarından kaynaklı olarak güvenli sınıf ortamına normal gelişim gösteren çocuklardan daha çok ihtiyaç duymaktadırlar. Özel gereksinimli çocukların güven ihtiyacını yerine getirebilmek ise öğretmenin önemli sorumluluklarından biridir. Erken çocukluk dönemi, çocuğun keşfetmeye açık olduğu çevresini tanımaya çalıştığı bir dönemdir. Çocuklarda sınıfta ne kadar güvende hissederlerse o kadar keşfetmeye açık olmaktadır. Dolayısıyla fiziksel çevre, çocuğun gelişimde olumlu ya da olumsuz etkin bir rol oynamaktadır (Maxwell, 2007 akt. Babaroğlu, 2018).

Okul öncesi dönem özel gereksinimli çocuklar için arkadaş edinme, akademik beceriler kazanma, kendini ifade edebilme gibi birçok hayat becerisi bakımından kritik dönem olma özelliği taşımaktadır. Okul öncesi öğretmeni de tüm bu becerileri kazandırmada, çocuğun sevgi ve saygı görmesinde, okula uyumunda ve okula karşı olumlu tutum kazanmasında önemli rollere sahiptir. Okul öncesi öğretmeni aynı zamanda özel gereksinimli çocuğun sınıfta kabul görmesinde diğer normal gelişim gösteren çocuklara rol model olması bakımından da önemli bir konuma sahiptir. Temelde sosyal kabul özel gereksinimli bireyin diğer bireyler tarafından farklılıklarına saygı duyulmasını, ilişkilere dahil edilmesini, bir etkinlikte tercih edilmesini, benimsenmesini kapsamaktadır. Bununla birlikte sosyal kabul özel gereksinimli bireye diğer bireylerin tutum ve davranışları olarak da açıklanabilmektedir (Aktan, 2018; Aydoğan, 2017; Arslan, 2010). Bu anlamda özel gereksinimli çocuğun ihtiyaçlarının karşılanmasında hem de sosyal kabul görmesinde okul öncesi öğretmenin kilit noktada yer aldığı söylenebilmektedir. Bu kapsamda okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak kaynaştırma uygulamaları bakımından yeterliklerinin hem de sosyal kabulünün araştırılması ve konu hakkında fikir vermesi açısından önem kazanmaktadır. Bu çalışmada da bu önemden yola çıkılarak okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik yeterlikleri ve sosyal kabulü arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Araştırmada katılımcıların sosyal kabul düzeylerini belirlemek üzere düzenlenen nicel kısma ait araştırma sorusu aşağıdaki gibidir:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin sosyal kabulleri ne düzeydedir?

Araştırmada katılımcıların kaynaştırma yeterliklerini belirlemek üzere düzenlenen nitel kısma ait araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocukların gereksinimlerini karşılamak için yaptıkları veya yapılması gereken uygun sınıf ortamı uyarlamalarına yönelik görüşleri nelerdir?

2. Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklar için kullandıkları ve etkili olduğunu düşündükleri öğretim yöntemleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli bir çocuk için hazırlanan BEP'in hazırlanma, uygulama ve değerlendirme sürecinde okul öncesi öğretmenin sorumluluklarına yönelik görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin bir okul öncesi öğretmeni olarak özel gereksinimli bir çocukla çalışmanın duygusal etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?

Son olarak bu araştırmanın karma yöntemler araştırması gereği entegrasyon sorusu aşağıdaki gibidir:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara yönelik sosyal kabulleri ile kaynaştırma uygulamalarına yönelik öğretmen yeterlikleri arasındaki ilişki nasıldır?

2. YÖNTEM

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin sosyal kabul düzeylerini belirlemek ve kaynaştırma yeterliliklerini onların deneyimleri üzerinden veri toplayarak bir sonuç elde etmek bu çalışmanın önemli bir aşamasıdır. Bu sebeple sosyal kabul düzeyini belirlemek için nicel bir araştırma yöntemi kaynaştırma yeterliliklerinin öznel durumları perspektifinde açıklamak için nitel araştırma yöntemine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda çalışmanın yöntemi karma desenlerden biri olan “eş zamanlı/paralel karma yöntemler araştırma deseni” olarak belirlenmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli/Deseni

Bu çalışmada desen olarak, karma araştırma yöntemlerinden biri olan “eş zamanlı/paralel karma yöntemler araştırma deseni” kullanılmıştır. Desenin eş zamanlı olarak ifade edilmesindeki temel sebebi nicel veri ve nitel verilerin aynı anda toplanması ve aynı anda analizinin yapılmasıdır. “Convergent/paralell mixed methods research design” olarak literatürde yer alan araştırma yöntemi Türkçeye “yakınsayan paralel desen” olarak geçmiştir. Fakat Toraman (2021) “Karma Yöntemler Araştırması: Kısa Tarihi, Tanımı, Bakış Açıları ve Temel Kavramlar” başlıklı derleme makalesinde yakınsayan kavramının “aradaki açıklık sonsuza doğru küçülerek fakat kesişmeden bir noktaya yaklaşma” anlamına gelmesinden ötürü kullanılmamasını önermiştir. Desenin mantığında elde edilen nitel ve nicel verilerin entegre edilmesi varken yakınsayan kavramında bir noktada birleşme bulunmamaktadır. Bu sebeple bu çalışmada kullanılan yöntem literatürde daha yaygın olarak kullanılan “yakınsayan paralel desen” olarak değil “eş zamanlı/paralel karma yöntemler araştırma deseni” olarak anılmıştır (Toraman, 2021).

2.2. Evren-Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında İstanbul ilinde Esenler ilçesinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi kurumunda eğitim veren 59 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi çalışma grubunu oluşturan herkesin eşdeğer bir şekilde seçilme imkânının olduğu eşit imkânlarda seçilme olasılığını içeren bir örneklem yöntemidir (Creswel, 2013 Akt. Yılmaz, 2023). Çalışma grubu oluşturulurken İstanbul ili Esenler ilçesi araştırmacıya kolay ulaşılabilir örnekleme sunmasından kaynaklı olarak seçilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için öncelikle Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nden “Etik Kurul İzni” alınmıştır. Ardından İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden öğretmenlerle çalışma yapabilmek için gerekli izinler alınmıştır. Sonrasında nicel verileri toplamak için kullanılan ölçeğin gerekli izinleri alınmış ve nitel veriler için görüşme soruları oluşturulmuştur. Veriler öğretmenlerden önce nitel verilerin hemen ardından nicel verilerin toplanması suretiyle aynı gün içerisinde ardı ardına toplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmenlerin kişisel bilgilerini tespit etmek için “Demografik Bilgi Formu”, sosyal kabullerini tespit etmek için “Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Öğretmen Sosyal Kabul Ölçeği”, kaynaştırma uygulamalarına yönelik öğretmen yeterliliklerinin tespiti için ise araştırmacı tarafından hazırlanan “Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Öğretmen Sosyal Kabul Ölçeği, Aktan (2021) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek iki alt boyut ve 31 maddeden oluşmaktadır. 2 alt boyut “Öğretmen Sosyal Kabul Davranışları (ÖSKD)” ve “Sosyal Kabul Yeterliliklerini Geliştirme (SKYG)” şeklindedir. ÖSKÖ (Ek 5), kişilerin ölçek maddelerine katılma dereceleri “hiçbir zaman (1)”, “nadiren (2)”, “oldukça (3)”, “çoğunlukla (4)”, “her zaman (5)” biçiminde hazırlanmıştır. Alınabilecek toplam puanlar, 31 ile 155 arasında değişmektedir. Sonuç olarak, uygulanan ölçek maddelerinde ters puanlama gereken madde bulunmaması sebebiyle fazla puan alan öğretmenlerin sosyal kabul düzeylerinin yüksek olduğu anlamı ortaya çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında görüşme formunun ve ölçeğin uygulandığı öğretmenlerin bilgilerini almak amacıyla kapalı uçlu sorulardan oluşan “Demografik Bilgi Formu” kullanılmış ve yukarıda çalışma grubu kapsamında verilen öğretmenlere ait yaş, cinsiyet, mesleki deneyim yılı, daha önce özel gereksinimli bir çocukla çalışıp çalışmadığı bilgisi alınmıştır.

Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan ve 2 farklı uzman görüşü alınan “Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu” kullanılarak öğretmenlere kaynaştırma uygulamaları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma yeterlikleri hakkında derinlemesine bir sonuç elde edebilmek için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme soruları 4 ana madde çevresinde şekillenmiştir. Bunlar: uygun sınıf ortamı, etkili öğretim yöntemleri, BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme süreci ve son olarak özel gereksinimli çocukla çalışmanın duygusal etkileri olarak belirlenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Öğretmenler ile yapılan görüşme formundan elde edilen ses kayıtları deşifre edilerek Word belgelerine dönüştürülmüştür. Her bir öğretmene Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde bir kod verilmiştir. Elde edilen Word belgeleri Maxqda 2024 programına yüklenmiştir. Tematik analiz ile temalar önceden belirlenmiş ve tanımlanmıştır. Belirlenen temalar bir konu hakkında bir şeyler söylemek amacıyla kullanılır ve temaların altında toplanan veriler yorumlanarak anlamlandırılır (Çarıkçı, Meral, Berkil, Çalışır, Önala ve Araslan, 2024). Araştırmacı analiz sürecinde bu yöntemi kullanarak kaynaştırma yeterlikleri altında 4 tema oluşturmuş ve verileri bu temalar altında yorumlamıştır. Görüşme deşifreleri açık kodlama ile kodlanmıştır.

Nitel ve nicel veriler aynı zamanda toplanarak ayrı ayrı analiz edilmişlerdir. Yapılan analizlerin birbirleriyle ilişkisine bakmak için geliştirme entegrasyon (birleştirme) yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde bir metotta elde edilen sonuçlar diğer metotta elde edilen verileri keşfetmeye yarar. Örnek olarak bu çalışmada da olduğu gibi nicel veriler bireylerin skorlarını belirlemektedir. Bireylerin deneyimleri ise nitel veriler ile toplanarak keşfedilmek istenmiştir. Bu doğrultuda bireylerin skorları ve nitel verilerden bireylerin görüşleri elde edilmiş ve bütüncül bir anlayışla yorumlanmıştır.

2.6. Araştırma ve Yayın Etiği

Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

2.6.1. Etik kurul izni

Etik kurul izni gerektiren araştırmalarda, izinle ilgili bilgilere (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde, olgu sunumlarında, bilgilendirilmiş gönüllü olur/onam formunun imzalatıldığına dair bilgiye yer verilmelidir.

Kurul adı = Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Karar tarihi= 13/09/2023

Belge sayı numarası= 27/16

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde amacına uygun veri toplama araçları yoluyla elde edilen bulgular araştırma doğrultusunda sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Nicel Bulguları

“Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Sosyal Kabul Ölçeği” ile okul öncesi öğretmenlerinin sosyal kabul düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçek verilerinin yorumlanması amacıyla ölçek puan aralıkları

belirlenmiştir. Ölçek puan aralıklarının belirlenmesinde ‘‘Aralık genişliği=Dizi genişliği/Yapılacak grup sayısı’’ formülü kullanılmıştır.

Tablo 1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Öğretmen Sosyal Kabul Ölçeği’nden Aldıkları Toplam Puan Tablosu

Toplam Puan Aralığı	İfade Ettiği Düzey	Kişi Sayısı
118-130	Düşük	6
131-143	Orta	17
144-155	Yüksek	36

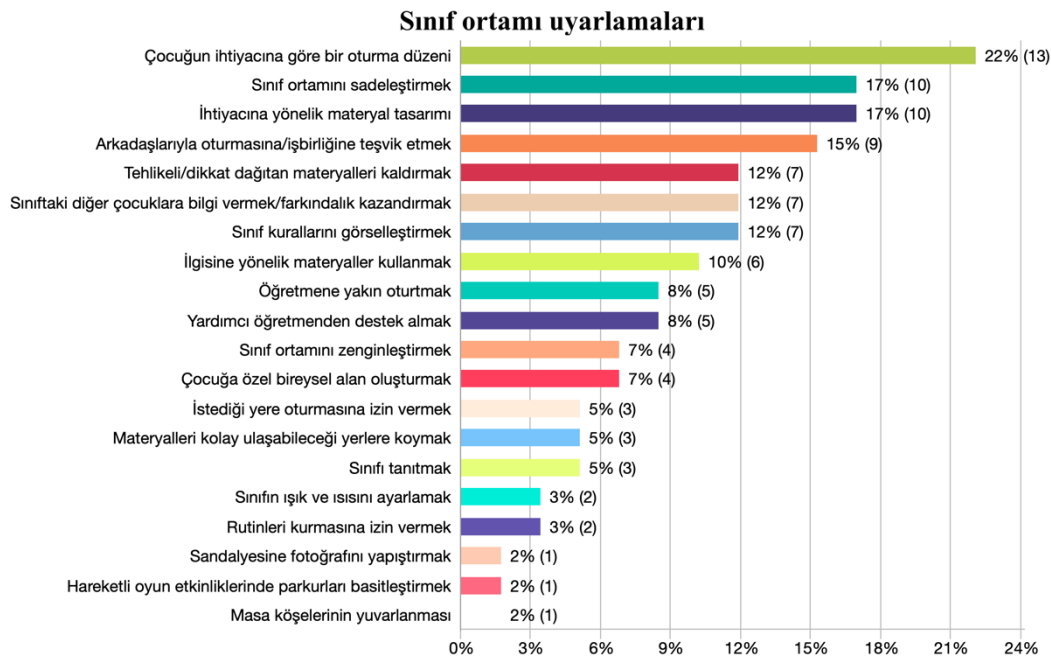
Tablo 1.’de de görüldüğü üzere çalışma grubunu oluşturan 59 öğretmenin çoğunluğunu oluşturan 36 öğretmenin sosyal kabul düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür.

3.2. Araştırmanın Nitel Bulguları

Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan yapılandırılmış görüşme sonucunda kaynaştırma yeterlikleri incelenmiş ve 4 ana tema çevresinde analiz edilmiştir.

3.2.1. Sınıf ortamına ilişkin bulgular

Öğretmenler, özel gereksinimli çocukların gereksinimlerini karşılamak için sınıf ortamında ne gibi düzenlemeler ve uyarlamalar yaptıklarından bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin sınıf uyarlamaları yeterliliklerine yönelik görüşleri aşağıdaki şekilde verilmiştir.

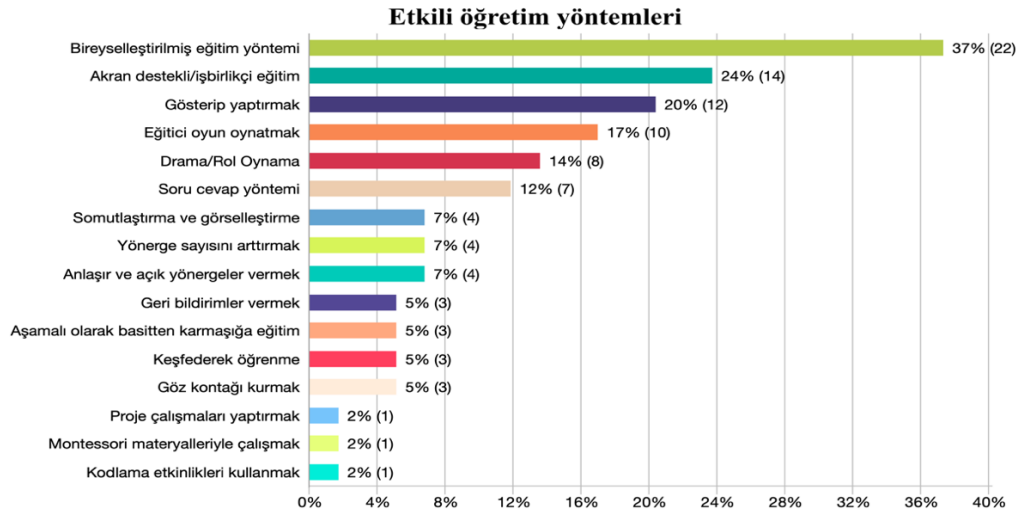

Şekil 1. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf uyarlamaları yeterliklerine yönelik görüşleri grafiği

Öğretmenler sınıf ortamı uyarlamalarına yönelik görüşlerini oturma düzeni üzerinde yoğunlaştırmakla birlikte materyallerin kullanımı ve konumu ile ilgili de fikirler belirtmişlerdir. Materyal, okul öncesi eğitim kurumlarında en çok kullanılan malzemelerdendir. Bu sebeple tüm öğrencilerin materyallerden doğru ve güvenli şekilde yararlanabilmesi önemlidir. Bu sebeple okul öncesi öğretmenlerinin de materyal kullanımı ve konumu konusuna değindikleri düşünülmektedir.

3.2.2. Etkili öğretim yöntemlerine ilişkin bulgular

Okul öncesi öğretmenleri, özel gereksinimli çocuklara uygun olduğunu düşündükleri etkili öğretim yöntemlerinden bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin etkili öğretim yöntemlerine yönelik yeterlilikleri aşağıdaki şekilde verilmiştir.

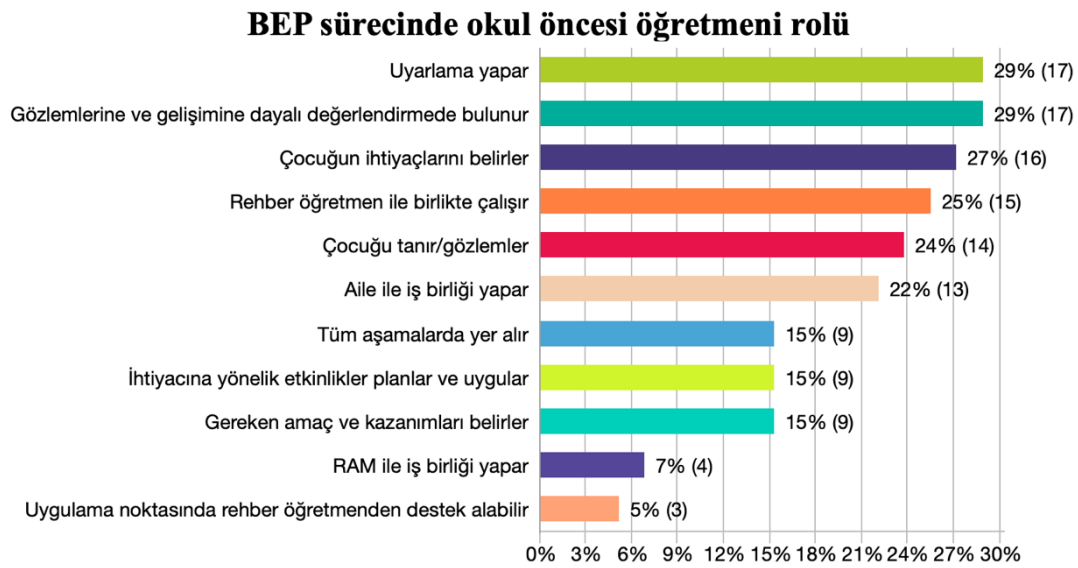

Şekil 2. Okul öncesi öğretmenlerinin etkili öğretim yöntemleri yeterliklerine yönelik görüşleri grafiği

Öğretmenler etkili öğretim yöntemleri arasında en çok bireyselleştirilmiş eğitim yönteminden en az proje çalışmalarını yaptırmak, montessori materyalleriyle çalışmak ve kodlama etkinlikleri kullanma yöntemlerini kullandıklarından bahsetmişlerdir.

3.2.3. BEP sürecine ilişkin bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin BEP'in hazırlama, uygulama ve değerlendirme sürecindeki sorumluluklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

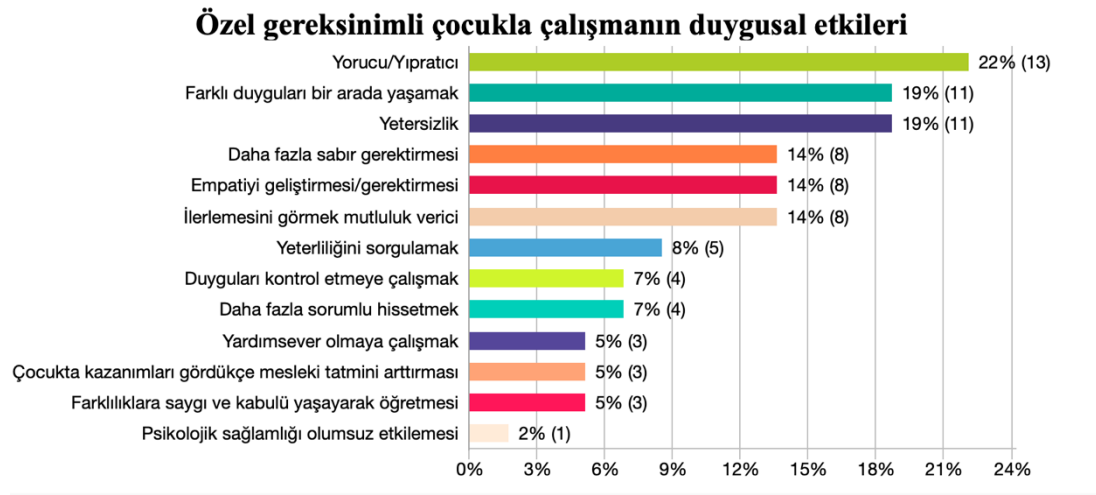

Şekil 3. Okul öncesi öğretmenlerinin BEP sürecindeki yeterliklerine yönelik görüşleri grafiği

Öğretmenler BEP süreci için en çok uyarılama yapıldığından en az ise uygulama noktasında rehber öğretmenden destek alınabileceğinden bahsetmişlerdir. Bireyselleştirilmiş eğitim programı da her programda olduğu gibi değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu sebeple okul öncesi öğretmenleri değerlendirme yapılmasına yönelik ifadelerle yer vermişlerdir.

3.2.4. Duygusal etkilere ilişkin bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklarla çalışırken yaşadıkları duygusal etkilere yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

Şekil 4. Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocukla çalışmanın duygusal etkilerine yönelik farkındalıkları görüşleri grafiği

Öğretmenler hem olumlu duygulardan hem de olumsuz duygulardan bahsetmekte hatta bazıları aynı zamanda olumlu ve olumsuz duyguları bir arada yaşadığını ifade etmektedirler.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma çerçevesinde 59 öğretmenin sosyal kabulleri ve kaynaştırma yeterlikleri arasındaki ilişki tabloda verildiği gibi incelenmiştir. Sosyal kabulleri ölçekten aldıkları puanlara göre değerlendirilirken kaynaştırma yeterlikleri 4 alt boyutta değerlendirilmiştir. Bununla birlikte kaynaştırma yeterlikleri incelenirken sınıf ortamı uyarlamaları yeterlikleri “sınıf ortamı uyarlamalarını detaylandırabilme ve sınıf ortamı uyarlamalarına 3’ten fazla örnek verebilme”, etkili öğretim yöntemleri yeterlikleri “etkili öğretim yöntemlerini detaylandırabilme ve etkili öğretim yöntemlerine 3’ten fazla örnek verebilme”, BEP süreci yeterlikleri “hazırlık, uygulama ve değerlendirme” ve duygu farkındalığı “duygularını farkındalıkla açıklayabilme” alt başlıklarıyla detaylandırılarak incelenmiştir. Tabloda anlaşılması için verilen kaynaştırma yeterliliği özelliğini sağlayan öğretmen grupları “evet” ile belirtilmiş, verilen yeterliliği orta düzeyde sağlayan öğretmen grupları “kısmen” olarak belirtilmiş ve verilen özellikle ilgili hiçbir yorum belirtmeyen öğretmen grupları “hayır” olarak belirtilmiştir. Bu verilerin analizi sonucunda aşağıdaki tabloya ulaşılmıştır:

	Sınıf Ortamı Uyarlamaları		Etkili Öğretim Yöntemleri		BEP Süreci			Duygu Farkındalığı
Sosyal Kabul Düzeylerine Göre Öğretmen Grupları	Sınıf ortamı uyarlamalarını detaylandırabilme	Sınıf ortamı uyarlamalarına 3 ve 3’ten fazla örnek verebilme	Etkili öğretim yöntemlerini detaylandırabilme	Etkili öğretim yöntemlerine 3 ve 3’ten fazla örnek verebilme	Hazırlık	Uygulama	Değerlendirme	Duygularını farkındalıkla açıklayabilme
Düşük	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Kısmen	Kısmen	Evet
Orta	Evet	Kısmen	Evet	Kısmen	Evet	Evet	Kısmen	Evet
Yüksek	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerinin sosyal kabulleri ile kaynaştırma yeterlikleri arasındaki ilişkiye bakıldığında sosyal kabul düzeyi yükseldikçe öğretmenlerin sınıf ortamı uyarlamaları, etkili öğretim yöntemleri ve BEP süreci ile ilgili görüşlerinde detayların arttığı görülmektedir. Özel gereksinimli çocukların akranlarıyla etkileşimlerini destekleyici uygulamalara daha az yer verdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bir kısmı sınıftaki diğer çocuklara bilgilendirme yaparak farkındalık oluşturdıklarını belirtmiş, bu durumun sosyal kabulü artırdığı önceki araştırmalarla da desteklenmiştir (Turhan,2015). Etkili öğretim yöntemleri açısından, öğretmenlerin

bireyselleştirilmiş eğitim ve akran destekli yöntemleri tercih ettikleri, somutlaştırma, açık yönergeler ve aşamalı öğretim gibi stratejilerle özel gereksinimli çocukların öğrenme sürecini destekledikleri belirlenmiştir. BEP sürecine ilişkin olarak ise öğretmenlerin çoğunlukla gözlem ve uyarılama yaptıkları, ancak sürecin tüm aşamalarına yeterince hâkim olmadıkları görülmüştür. Yüksel, Oğuz ve İşbilir (2020), “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Yeterlilikleri: Bir Karma Yöntem Çalışması” başlıklı araştırma makalesinde öğretmenlerin BEP birimini ayrıntılı ifade edemediği benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bununla birlikte bazı öğretmenlerin rehber öğretmenlerle iş birliği yaptığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin duygularının farkındalığı ile ilgili görüşlerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bunun sebebi her öğretmenin nedeni ile birlikte en az bir duyguyu açıklayabilmesi ve duyguların öznellik belirtmesi ile ilgili olduğu söylenebilir.

Aktan, Budak ve Botabekovna'nın (2019) yaptığı bir çalışmada ilkökul öğrencilerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik sosyal kabul düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın dikkat çeken noktası, normal gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli öğrenciyle olan ilişkilerinde sosyal kabul boyutunda yapılan incelemede normal gelişim gösteren çocukların görüşlerinde “Öğretmenimizde memnun değil.” ifadesinin yer almasıdır. Bu çalışmada görülmektedir ki öğretmenlerin özel gereksinimli çocuklara yönelik tutumları ve sosyal kabulleri sınıftaki normal gelişim gösteren çocukların da tutumlarını ve sosyal kabullerini etkilemektedir. Bu çalışma araştırmamızın önemini destekler nitelikte bir çalışma olarak ele alınabilir.

Kardeş ve Taşkın'ın (2020) okul öncesi öğretmen adaylarının özel gereksinimli çocuklara yönelik algılarını incelediği çalışmada öğretmen adaylarının sınıfında kaynaştırma öğrencisi isteme durumuna bakılmıştır. Öğretmen adaylarının bir kısmı kaynaştırma öğrencisi istemem çünkü kendimi yetkin görmüyorum daha az bir kısmı ise kaynaştırma öğrencisi isterim çünkü kendimi yetkin hissediyorum ifadelerini kullanmıştır. Buradan hareketle araştırmamızı destekler nitelikte kaynaştırma yeterlikleri ile sosyal kabul arasında bir ilişki görülmektedir. Bu çalışmada ilişki öğretmen adaylarının kaynaştırma yeterlikleri düzeyine göre sosyal kabullerinin azalıp artması yönündedir.

5. BEYAN

Araştırma ve Yayın Etiği: Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni Beyanı:

Kurul adı = Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Karar tarihi= 13/09/2023

Belge sayı numarası= 27/16

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %60 (Literatür incelemesi, problemin açıklanması, araştırma ve araştırmanın analizi, bulguların sunumu, tartışma ve sonuç) 2. yazar katkı oranı: %40 (Araştırmanın analizi, bulguların sunumu, tartışma ve sonuç)

Çıkar Çatışması Beyanı: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

6. KAYNAKÇA

Aktan, O. (2018). *Kaynaştırma eğitiminde takım destekli bireyselleştirme tekniğinin öğrencilerin ders başarıları derse karşı tutum ve sosyal kabul düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Aktan, O., Budak, Y., & Botabekovna, A. B. (2019). İlkokul öğrencilerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik sosyal kabul düzeylerinin belirlenmesi: Bir karma yöntem çalışması. *İlköğretim Online*, 18(4), 1961–1979.

Babaroğlu, A. (2018). Eğitim ortamları açısından okul öncesi eğitim kurumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1313–1330.

Başaran, S. T., & Ulubey, Ö. (2018). 2013 okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(2), 1–38.

Çarıkçı, K., Meral, H., Berkil, S., Çalışır, A., Önal, L., & Arslan, Ö. (2024). Nitel araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 10(37), 127–140.

- Gezer, M. S. (2017). *Sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik rol algılarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kardeş, S., & Taşkın, N. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının özel gereksinimli çocuklara yönelik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 51–73.
- Kıldan, A. O. (2007). Okulöncesi eğitim ortamları. *Kastamonu Education Journal*, 15(2), 501–510.
- Toraman, S. (2021). Karma yöntemler araştırması: Kısa tarihi, tanımı, bakış açıları ve temel kavramlar. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(1), 1–29. Retrieved from <https://doi.org/10.47105/nsb.847688>
- Turhan, C. (2015). *Kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okuluna devam eden normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yılmaz, Ş. Ş. (2023). *Okul öncesi çocukların değer düzeyleri ile prososyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Yüksel, B., Oğur, Ö., & İşbilir, A. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) yeterlikleri: Bir karma yöntem çalışması. *Asya Studies*, 4(14), 1–17.

7. EXTENDED ABSTRACT

The preschool period plays an important role in the acquisition and development of many basic characteristics such as the individual's ability to self-actualize, become a productive individual, and live in harmony with society. The quality of preschool education depends on responding to children's development and individual differences and strengthening social equality (Başaran and Ulubey, 2018). In order to respond to differences, inclusive practices should be included in preschool classes. In this sense, inclusive education has emerged from the adoption of the principle of equal opportunity in education.

The implementation of inclusive education in a classroom imposes various roles and responsibilities on the teacher and stakeholders. In order to fulfill these roles and responsibilities effectively and successfully, the teacher must have sufficient skills and knowledge (Gezer, 2017). Some of these are: being able to make adaptations in the education process and activities when the student needs, having sufficient knowledge in preparing, implementing and evaluating an individualized education program, integrating the family of the inclusive student and other normally developing students in the class into the process and guiding them.

A child who continues preschool education wants to feel safe in the classroom, whether he/she has special needs or not (Kıldan, 2007). However, children with special needs need a safe classroom environment more than normally developing children due to being in a disadvantaged group. Fulfilling the need for safety for children with special needs is one of the important responsibilities of the teacher. Early childhood is a period when the child is open to discovery and tries to get to know his/her environment. The more secure children feel in the classroom, the more open they are to discovery. Therefore, the physical environment plays an active role in the child's development, whether positive or negative (Maxwell, 2007 as cited in Babaroğlu, 2018). The preschool period is a critical period for children with special needs in terms of many life skills such as making friends, gaining academic skills, and expressing themselves. The preschool teacher also plays an important role in providing all these skills, ensuring that the child is loved and respected, adapting to school, and gaining a positive attitude towards school. The preschool teacher also has an important position in terms of being a role model for other normally developing children in terms of the acceptance of the child with special needs in the classroom. Basically, social acceptance includes the respect for the differences of the individual with special needs by other individuals, their inclusion in relationships, their preference in an activity, and their adoption. However, social acceptance can also be explained as the attitudes and behaviors of other individuals towards the individual with special needs (Aktan, 2018; Aydoğan, 2017; Arslan, 2010). In this sense, it can be said that the preschool teacher is at the key point in both meeting the needs of the child with special needs and in gaining social acceptance. In this context, it is important to investigate both the competence and social acceptance of preschool teachers in terms of inclusive practices that will meet the needs of children with special needs and to provide an idea about the subject. Based on this importance, the relationship between the competence of preschool teachers in inclusive practices and their social acceptance was examined in this study. In line with this purpose, answers were sought to the following questions:

The research question for the quantitative part designed to determine the social acceptance levels of the participants in the study is as follows:

1. What is the level of social acceptance of preschool teachers?

The research questions for the qualitative part of the study, designed to determine the participants' inclusive competencies, are as follows:

1. What are the views of preschool teachers on appropriate classroom environment adaptations that they have made or should make to meet the needs of children with special needs?
2. What are the teaching methods that preschool teachers use for children with special needs and think are effective?
3. What are the views of preschool teachers on the responsibilities of preschool teachers in the preparation, implementation and evaluation process of an IEP prepared for a child with special needs?
4. What are the views of preschool teachers on the emotional effects of working with a child with special needs as a preschool teacher?

Finally, the integration question required by this study, which is a mixed methods study, is as follows:

1. What is the relationship between preschool teachers' social acceptance of children with special needs and teacher competencies regarding inclusive practices?

The method of the study was determined as “concurrent/parallel mixed methods research design”, which is one of the mixed research methods. In this study, “concurrent/parallel mixed methods research design”, which is one of the mixed research methods, was used as the design. The main reason for expressing the design as simultaneous is that quantitative and qualitative data are collected and analyzed at the same time. The study group consists of 59 preschool teachers who provide education in a preschool institution affiliated to the Ministry of National Education in Esenler district of Istanbul province in the 2023-2024 Academic Year.

When the relationship between the social acceptance of the preschool teachers in the study group and their inclusive competencies is examined, it is seen that as the level of social acceptance increases, the teachers' opinions on classroom environment adaptations, effective teaching methods and the IEP process increase in detail. In addition, no significant difference was observed in the opinions of the teachers in the study group regarding their awareness of their emotions. It can be said that the reason for this is that each teacher can explain at least one emotion with its reason and that emotions indicate subjectivity.